Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003503

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ про завершення навчання аспіранта та видачу диплома доктора філософії від 25.09.2026 № 1241-ф.а

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Артем Валерійович
2. Artem Shevchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0005-8508-9247

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 191

Назва наукової спеціальності: Архітектура та містобудування

Галузь / галузі знань: архітектура та будівництво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Архітектура та містобудування

Дата захисту: 04-09-2026

Спеціальність за освітою: 191 Архітектура та містобудування

Місце роботи здобувача: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16054

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67, 67.23, 67.07, 67.07.01

Тема дисертації:

1. Принципи та прийоми формування адаптивного житлового середовища

2. Principles and Methods of Forming a Responsive Living Environment

Реферат/анотація:

1. Тема дисертації «Принципи та прийоми формування адаптивного житлового середовища». Згідно окреслених завдань в роботі з'ясовано стан вивченості питання на даному етапі дослідження й сформульоване поняття «адаптивне житлове середовище»; проаналізовано еволюцію формування адаптивного житлового середовища у вітчизняній і закордонній практиці; сформульовано методику даного дослідження; виявлено передумови формування адаптивного житла; з'ясовано існуючі засоби й технічні можливості формування об'єкта дослідження; розроблено принципи та прийоми формування адаптивного житлового середовища. Вступ містить обґрунтування актуальності теми, мету та цілі роботи, об'єкт і предмет дослідження, завдання, методологічні засади й методи, наукову новизну, хронологічні та територіальні межі, теоретичне та практичне значення дослідження, апробацію його результатів. У першому розділі: «Передумови формування адаптивного житлового середовища» з'ясовано змістовну сутність терміну

«адаптивне житлове середовище», проведено аналіз сучасного стану вивченості адаптивного житлового середовища, виявлено передумови формування адаптивного житлового середовища у вітчизняній та закордонній практиці. Виявлено теоретичні концепції та течії, пов'язані зі створенням вільно змінного житлового середовища. Сформовано термін «адаптивне житлове середовище» як сукупність властивостей просторів житлової забудови (відкритих та закритих), відповідно обладнаних для проживання та побуту людини, які перебувають у безпосередньому прямому і зворотному зв'язках з нею і мають гнучку структуру, здатну до адаптації під впливом цих зв'язків. Сформовано актуальну на даний час джерельну базу дослідження та виявлено першочергові питання та напрями наукової роботи. Представлено аналіз світового досвіду формування адаптивного житлового середовища з кінця XX ст. На закордонному терені виявлено їх активне впровадження в різних регіонах світу, вітчизняний – обмежений поодинокими прикладами впровадження виключно модульного житла, що отримало своє продовження як відповідь на виклики, пов'язані з війною. У другому розділі: «Теоретичні й методологічні основи дослідження адаптивного житлового середовища» розглянуто методологічний апарат дослідження; визначено загальну методику дослідження; з'ясовано стратегії адаптивного дизайну та його основні напрями. Алгоритм наукового дослідження сформований п'ятьма ключовими етапами та відповідними їм методами. Розкрито стратегічні цілі адаптації житлового середовища. З'ясовано базові поняття стратегії адаптивного дизайну. У третьому розділі «Адаптивне житлове середовище як об'єкт дослідження» проаналізована характеристика об'єкта дослідження; виявлено різновиди житлового середовища, здатного до адаптації, його особливості; з'ясовано засоби й технічні можливості формування адаптивного житлового середовища. З'ясовано, що визначальними аспектами архітектурно-просторової організації адаптивного середовища є трансформованість об'єму, модульність, багатофункціональність простору та його стійкість у довгостроковій перспективі. Планувальна характеристика об'єкта дослідження формується з відсутністю внутрішніх несучих стін, функціональною нейтральністю кімнат, концентрацією інженерних вузлів та з урахуванням інклюзивності. Виявлено, що технічну можливість реалізації фізичних змін житлового середовища забезпечують каркасна та збірно-розбірна конструктивні схеми житлових будинків, використані будівельні матеріали та інтелектуальні системи функціонування й керування житловим середовищем. Висвітлено різновиди житлового середовища, здатного до адаптації, та його особливості. Виявлено три ієрархічні містобудівні рівні формування об'єкта дослідження, які різняться ступенем взаємодії з архітектурно-просторовою, планувальною та конструктивною складовою житлового середовища. Визначено основні групи засобів адаптації житлового середовища до сучасних викликів з виявленням їх базових складових, засобів та технічних можливостей. З'ясовано головних мотиваторів практичної реалізації ідей адаптивності житлового середовища. У четвертому розділі «Принципи та прийоми формування адаптивного житлового середовища, перспективи його розвитку» сформовано принципи формування об'єкта дослідження та виявлено прийоми, які забезпечують їх реалізацію; з'ясовано подальші перспективи розвитку адаптивного житлового середовища. Залежно від характеру перетворення житлового середовища прийоми адаптації об'єднано у групи: архітектурно-планувальні, конструктивні, об'ємно-просторові та інтерактивні. З'ясовані особливості формування адаптивного житлового середовища. Подано рекомендації з проєктування адаптивного житлового середовища на трьох ключових рівнях. Зроблено прогноз щодо подальших перспектив розвитку адаптивного житлового середовища. Ключові слова: сталий розвиток, житлова архітектура, житлове середовище, багатоквартирне житло, доступне житло, адаптація, трансформація, мобільне житло, інновації, принципи, прийоми, доступність.

2. A dissertation's topic is «Principles and Methods of Forming a Responsive Living Environment». The work clarifies the state of knowledge of the issue at this stage of the study and formulates the concept of a "responsive living environment"; analyzes the evolution of the formation of a responsive living environment in domestic and foreign practice; formulates the methodology of this study; identifies the prerequisites for the formation of adaptive housing; clarifies the existing means and technical capabilities of forming the object of study; develops principles and methods for forming a responsive living environment. The introduction contains a justification of the relevance of the topic, the purpose and objectives of the work, the object and subject of the research, tasks,

methodological principles and methods, scientific novelty, chronological and territorial boundaries, theoretical and practical significance of the research, and approbation of its results. In the first section “Prerequisites for the formation of a responsive living environment”, the substantive essence of the term “responsive living environment” is clarified, the current state of study of a responsive living environment is analyzed, and the prerequisites for the formation of a responsive living environment in domestic and foreign practice are identified. Theoretical concepts and trends related to the creation of a freely changing living environment are identified. The currently relevant source base of the research is formed and priority issues and directions of scientific work are identified. An analysis of the world experience in the formation of a responsive living environment since the end of the 20th century is presented. Abroad, their active implementation has been identified in various regions of the world, while domestically, it is limited to isolated examples of the implementation of exclusively modular housing, which continued as a response to the challenges associated with the war. In the second section “Theoretical and methodological foundations of the study of a responsive living environment”, the methodological apparatus of the study is considered; the general research methodology is defined; the strategies of adaptive design and its main directions are clarified. The algorithm of scientific research is formed by five key stages and their corresponding methods. The strategic goals of the adaptation of the living environment are revealed. The basic concepts of the strategy of adaptive design are clarified. In the third section “Responsive living environment as an object of research”, the characteristics of the research object are analyzed; types of living environment capable of adaptation and its features are identified; means and technical capabilities are clarified. It is found that the defining aspects of the architectural and spatial organization of a responsive environment are the transformability of the volume, modularity, multifunctionality of space and its sustainability in the long term. The planning characteristics of the research object are formed with the absence of internal load-bearing walls, functional neutrality of rooms, concentration of engineering nodes and taking into account inclusiveness. It is found that the technical possibility of implementing physical changes in the living environment is provided by frame and prefabricated structural schemes of residential buildings, used building materials and intelligent systems for functioning and management of the living environment. Types of living environment capable of adaptation and its features are highlighted. Three hierarchical urban planning levels of the formation of the research object have been identified. The main groups of means of adapting the living environment to modern challenges have been identified, with the identification of their basic components, means and technical capabilities. The main motivators of the practical implementation of the ideas of adaptability of the living environment have been identified. In the fourth section “Principles and techniques for forming a responsive living environment, prospects for its development”, the principles for forming the object of research are formed and techniques that ensure their implementation are identified; further prospects for the development of a responsive living environment are clarified. Depending on the nature of the transformation of the living environment, adaptation techniques are combined into groups. The features of the formation of a responsive living environment are clarified. Recommendations for designing a responsive living environment are given. A forecast is made regarding further prospects for the development of a responsive living environment. Keywords: sustainable development, residential architecture, living environment, multi-apartment housing, affordable housing, adaptation, transformation, mobile housing, innovations, principles, techniques, accessibility.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0123U102068

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Шевченко, А.В. (2023). Стан вивченості питання адаптивного житлового середовища. Сучасні проблеми Архітектури та Містобудування, (66), 278-289 житлове середовище, адаптивне житлове середовище, стан, адаптація, трансформація, мобільність, зміни https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.66.278-289
- Шевченко, А.В. (2025). Інновації у формуванні житлового середовища, здатного до адаптації. Просторовий розвиток, (11), 213-225 житлове середовище, багатоквартирне житло, доступне житло, адаптація, трансформація, гнучкість, мобільність, інновації https://doi.org/10.32347/2786-7269.2025.11.213-225
- Шевченко, А.В. (2025). Засоби й технічні можливості формування адаптивного житлового середовища. Науковий вісник будівництва. (112), 149-154 житлове середовище, адаптація, мобільність, трансформація, засоби, технічні можливості, доступне житло https://doi.org/10.33042/2311-7257.2025.112.1.18
- Vadimov, V., Shevchenko, L., Vadimov, D., Shevchenko, A. (2024). Cluster dimensions of the space of a new residential district of Ukrainian 'post-socialist' city. Journal of Sustainable Architecture and Civil Engineering.Vol. 36 No. 3, 67-81 https://doi.org/10.5755/j01.sace.36.3.35993
- N. Novoselchuk, L. Shevchenko, O. Troshkina, A. Shevchenko, O. Skorobohatko. (2025). Kharkiv Architectural Heritage in the 19th-20th Centuries Stands in the Period of the Newest Challenges of Modernity. International Journal of Conservation Science. Vol. 16, Special Issue. 579-592. https://doi.org/10.36868/ijcs.2025.si.16
- Шевченко, А.В. (2023). Сучасний досвід формування адаптивного житлового середовища. У В. Вадімов, Г. Шарий, Д. Єрмоленко, М. Лубков, Т. Литвиненко, О. Клепиця. Просторове планування для майбутнього України (с. 105-107). Видавництво Національного університету імені Юрія Кондратюка. https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2023/vnpk-ppmu/zbirnyk.pdf
- Шевченко, А.В. (2024). Засоби гуманізації життєвого середовища шляхом його адаптації до сучасних викликів. У Р. Кюнцлі. Міжнародна наукова конференція (в онлайн-режимі). Проблеми ревіталізації предметно-просторового середовища повоєнної України (с. 46-49). Видавництво Середняк Т.К. https://lnup.edu.ua/attachments/article/7323/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2
- Шевченко, А.В. (2024). Вирішення воєнних та повоєнних проблем житлового фонду (закордонний досвід). У В. Онищенко, О. Степова, А. Агейчева, В. Вадімов, С. Гаврик, С. Онищенко, В. Пенц, Л. Рибалко. Збфрник матеріалів 76-ої наукової конференції професорів, викладачів наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (с. 37-38). Видавництво Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2024/76/zbirnik-materialiv-tom-1.pdf
- Shevchenko, A. (2024). Some Issues in Determining the Essence of the Definition "Adaptive Living Environment". Abstracts of Modern information technologies in education and science (p. 10-14). Видавництво Prague. https://eu-conf.com/en/events/modern-information-technologies-in-education-and-science/
- Шевченко, А.В. (2024). Технічні можливості формування адаптивного житлового середовища в реальних перспективах. Збірник наукових праць XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Академічна й університетська наука: результати та перспективи» (с. 526-518). Видавництво Полтавської політехніки. https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2024/xvii-mnpk-aunrp/zbirnyk.pdf
- Шевченко, А.В. (2025). Адаптивна архітектура як рішення проблеми повоєнної відбудови України. Збірник матеріалів 77-ої наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (с. 37-39). Видавництво Національного університету імені Юрія Кондратюка. https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/events/conf/2025/77conf/zm-1.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища; економія енергоресурсів

Охоронні документи на ОПІВ:

Літературні та художні твори

1) Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. «Стан вивченості питання адаптивного житлового середовища» / Шевченко А.В. ; заявник та власник Шевченко А.В. –№ 125034; заявл. 15.02.2024 р.; зареєстр. 25.03.2024 р. 2) Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. «Інновації у флормуванні житлового середовища, здатного до адаптації» / Шевченко А.В. ; заявник та власник Шевченко А.В. –№ 139503; заявл. 15.08.2025 р.; зареєстр. 16.09.2025 р.

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вадімов Вадім Митрофанович

2. Vadim Vadimov

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8131-8779

Додаткова інформація: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35171675000

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смірнова Ольга В'ячеславівна

2. Olga Smirnova

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0896-7227

Додаткова інформація: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210989558

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Чорноглазівська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Губанов Олексій Володимирович
2. Oleksiy Gubanov

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6833-489X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Код за ЄДРПОУ: 02070855

Місцезнаходження: вул. Карпатська, Івано-Франківськ, 76019, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цимбалова Тетяна Анатоліївна
2. Tetiana Tsymbalova

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0854-0250

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"

Код за ЄДРПОУ: 02070772

Місцезнаходження: вул. Чернишевського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дмитренко Андрій Юрійович
2. Andrii Dmytrenko

Кваліфікація: к. т. н., доц., 05.23.20

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-1672-5973

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Код за ЄДРПОУ: 02071100

Місцезнаходження: проспект Віталія Грицаєнка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 0554d9k40

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Ніколаєнко Володимир Анатолійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Ніколаєнко Володимир Анатолійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Шевченко Артем Валерійович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна